

Marian Rola

Wykład ks. prof. Huberta Müllera z Bonn

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 28/3-4, 323-324

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wykład ks. prof. Huberta Müllera z Bonn

23 maja 1984 r. złożył wizytę w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie ks. prof. Hubert Müller, dziekan wydziału prawa na uniwersytecie w Bonn w Republice Federalnej Niemiec. Wygłosił też do licznie zgromadzonych pracowników naukowych — na czele z rektorem ATK, ks. prof. dnem hab. Remigiuszem Sobańskim — oraz doktorantów i studentów wykład na temat kościoła partykularnego i jego zarządcy według nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Na początku swego wystąpienia zaznaczył, że sformułowanie nowego Kodeksu odnośnie kościoła partykularnego i jego pasterza wywodzą się ze współczesnej eklezjologii zawartej w dokumentach Magisterium od encykliki *Mystici Corporis Christi* do II Soboru Watykańskiego. Znamienne jest powiązanie w nowym zbiorze funkcji biskupa z kościołem partykularnym i uwypuklenie, że z tych kościołów składa się i w nich istnieje Kościół Powszechny. Właśnie definicja najbardziej typowego kościoła partykularnego, jakim jest diecezja wskazuje biskupowi eklezjologiczne i prawne ramy jego pozycji: „Diecezję stanowi część Ludu Bożego, powierzona pieczy biskupa z współpracującym z nim prezbiterium, tak by trwając przy swoim pasterzu i zgromadzona przez niego w Duchu Świętym przez Ewangelię i Eucharystię tworzyła Kościół partykularny, w którym prawdziwie obecny jest i działa jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół Chrystusowy” (kan. 369). Biskup ma być więc duszpasterzem swojej diecezji, a jego służba widzialnym fundamentem wspólnoty kościoła partykularnego. Stąd pochodzą szczegółowe obowiązki jak np. wizytacja diecezji, aplikacja Mszy św. za diecezjan, czy obowiązek rezydencji, w którym nowe przepisy ograniczają nieobecność biskupa poza diecezją do jednego miesiąca. Ogólnie te wszystkie obowiązki można określić jako osobistą odpowiedzialność biskupa za całokształt życia kościoła partykularnego powierzonego jego pieczy.

Dowartościowanie diecezji rzutuje także na sposób powoływania biskupa do pełnienia jego funkcji. Wykluczone zostało nie tylko ingerowanie władzy świeckiej w tym względzie, ale zostały też równoprawnione dwie formy wyznaczenia biskupa: swobodne nadanie przez papieża po zebraniu odpowiednich informacji od przedstawicieli danej wspólnoty kościelnej i potwierdzony przez papieża wybór — tam gdzie taki zwyczaj istnieje — przez jakies gremium ze wspólnoty kościelnej.

Znaczny postęp i wyczucie intencji Soboru Watykańskiego II widać

też na odcinku związania zarządu diecezją ze święceniami biskupimi. Kan. 379 nakazuje, by objęcie urzędu biskupa diecezjalnego nastąpiło dopiero po przyjęciu przez niego święceń biskupich, które winno nastąpić w ciągu 3-ch miesięcy od nominacji. Wprawdzie nadal są to dwa odrębne akty prawne (święcenia i objęcie diecezji), lecz jasno widać ich wzajemny związek i niewłaściwość powierzania diecezji osobom nie mającym święceń biskupich.

Innym znamionym rysem przedstawienia funkcji biskupa w nowym Kodeksie jest bardziej teologiczne ujęcie władzy biskupa w relacji do władzy papieskiej. W kan. 375 znajdujemy podkreślenie, że władza ta pochodzi z ustanowienia Bożego, a kan. 381 stwierdza, że biskup diecezjalny w swej diecezji posiada wszelką władzę zwyczajną, własną i bezpośrednią z wyjątkiem spraw zastrzeżonych papieżowi lub innej władzy. A więc — stwierdził ks. prof. Müller — ujęcie koncesyjne dawnego Kodeksu zastąpiono ujęciem rezerwacyjnym i np. biskup Kościoła Warszawskiego posiada *per se* w swoim kościele taką władzę, jak Biskup Rzymu w stosunku do Kościoła Rzymskiego; jeden i drugi jest w swoim kościele *Vicarius Christi*. Podobnie jak II Sobór Watykański, również i Kodeks Prawa Kanonicznego stwierdza, że biskup swoją władzę wykonuje w hierarchicznej wspólnotcie z Głową Kolegium Biskupiego i jego członkami. Pośrednio więc podkreślono myśl, że z jednej strony papież swą władzą nie „konkuruje” z biskupem w diecezji, lecz władza biskupa diecezjalnego przez wspólnotę z papieżem doznaje umocnienia, a z drugiej strony działalność biskupa diecezjalnego w jego diecezji przyczynia się do wzrostu Kościoła Powszechnego, który stanowi *communio ecclesiarum*.

Po zakończeniu referatu odbyła się krótka — ze względu na brak czasu — dyskusja. Zabrał w niej głos ks. prof. dr hab. Marian Żurowski zwracając uwagę, że termin *ecclesia particularis*, a tym bardziej niemieckie sformułowanie *Teilkirche*, trąci pojęciem matematycznym i nie podkreśla należycie faktu, iż diecezja jest pełną, lokalną wspólnotą kościelną. Można by używać innych określeń, jak „kościół biskupi”, „kościół lokalny”, „diecezja”. Tym niemniej sformułowanie „kościół partykularny” podkreśla, że jest on częścią (*pars, particula*), z jakich składa się Kościół Powszechny. Następnie ks. prof. Żurowski stwierdził, że powiązanie władzy zarządzania diecezją ze święceniami biskupimi rodzi trudność w wyjaśnieniu delegowania władzy jurysdykcji i w wyjaśnieniu niezbyt precyzyjnego sformułowania zawartego w nowym Kodeksie, że również świeccy mogą współpracować (*cooperari*) w wykonywaniu władzy jurysdykcji. Ks. prof. Müller zgodził się z uwagami ks. prof. Żurowskiego i dodał, że kodeksowe sformułowanie o współpracy świeckich w wykonywaniu władzy jurysdykcji jest wynikiem kompromisu spowodowanego względami ekumenicznymi.

ks. Marian Rola